

1. Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи : постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 30 травня 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08>.
2. Украинцы покупают интимные товары так же часто, как и книги / «Bigmir.net» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finance.bigmir.net>.
3. Статистична інформація про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування / Генеральна прокуратура України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/>.

Гаркуша Аліна Григорівна,
старший викладач кафедри
кримінального процесу факультету № 3
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ;

Босак Андрій Вікторович,
курсант ПС-242 факультету № 3
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ РОБОТИ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

На сьогоднішній день наша держава стоїть на порозі широкого, комплексного реформування. Вимоги сучасності обумовлюють реформування кримінальної юстиції, яка повинна повністю відповідати як нормам міжнародно-правових актів, ратифікованих та імplementованих у національне законодавство Верховною Радою України, так і судовій практиці Європейського суду з прав людини.

Загалом спостерігається тенденція до гуманізації кримінальної юстиції, яка повинна забезпечувати дотримання верховенства прав і основоположних свобод людини. Це зумовило появу нового для національного кримінального процесуального законодавства інституту кримінального проступку, розслідування якого здійснюється у формі дізнання [1, с. 138]. Стретович В.М., Головатий С.П., Притика Д.М. та Шишкіна Е.В. пропонують таку редакцію цього поняття: «Кримінальним проступком є діяння, за яке передбачене покарання у виді громадських робіт, або інше, більш м'яке покарання, за винятком основного покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» [3]. Проте законодавець закріплює цей інститут у положеннях процесуального закону, перш ніж закрі-

пити його в положеннях матеріального закону.

Відповідно до ст. 298 КПК України, розслідування кримінальних проступків здійснюється згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими Кримінальним процесуальним кодексом України (далі КПК України), з урахуванням положень глави 25 КПК України. Проте положення вищезазначеної глави де-факто не діють. На думку більшості науковців, що вивчають це питання, глава 25 КПК України набере чинності одночасно з прийняттям Закону України «Про кримінальні проступки».

Законодавець під дізнанням розуміє форму досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування кримінальних проступків [4]. У теорії кримінального процесуального права надається ширше тлумачення цього поняття. Під дізнанням розуміється заснована на законі правозастосовна діяльність, спрямована на виявлення, попередження, запобігання та розслідування кримінальних правопорушень, забезпечення вирішення завдань кримінального судочинства [2, с. 528].

У цій частині треба звернути увагу на модель КПК Франції, в якій виділено три форми дізнання: 1) дізнання очевидних злочинів (проступків); 2) початкове (первісне) дізнання; 3) дізнання сумнівної смерті або перевірка особи [5]. При цьому поліція має широке коло повноважень, враховуючи факт очевидності. Зокрема, це стосується заходів процесуального примусу. Органи поліції фактично можуть самостійно здійснити розслідування кримінального проступку, за умови наявності факту очевидності злочину.

Національне кримінальне процесуальне законодавство подібну процедуру сильно ускладнює і посиляється на загальні положення досудового розслідування, що негативно впливає на оперативність дій працівників правоохоронних органів. У ч. 3 ст. 38 КПК України зазначено, що при досудовому розслідуванні кримінальних проступків у встановлених законом випадках повноваження слідчого органу досудового розслідування можуть здійснюватися співробітниками інших підрозділів Національної поліції, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства. Прокурор, слідчий, відповідно до п. 5 ч. 2 ст. 36 КПК України; п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України, уповноважені доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам. У той час положення ч. 2 ст. 41 КПК України забороняють останнім самостійно здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні або звертатися з відповідним клопотанням [4]. Тож положення ст. 38, ст. 41 КПК України чітко не визначають орган, що є компетентним при здійсненні дізнання кримінальних проступків.

Отже, головними засадами реформування є реалізація Україною своїх міжнародних зобов'язань, на підставі укладання міжнародно-правових угод, визнання юрисдикції міжнародних судових установ, а також гуманізація кримінальної юстиції. У 2012 р. на законодавчому рівні закріплено інститут кримінальних проступків. Проте вищезазначений інститут закріплено у про-

цесуальному законі, перш ніж у матеріальному. Фактично така форма досудового розслідування як дізнання є недіючою. На підставі вищевказаного виникає об'єктивна необхідність закріплення положень про кримінальні проступки у матеріально-правовому законі, що, у свою чергу, буде слугувати розвитку інституту дізнання і досудового розслідування в цілому.

1. Щербакова Г. Інститут кримінальних проступків: кримінальні та процесуальні аспекти / Щербакова Г., Книженко О. // Вісник прокуратури. 2013. – № 10. – С. 136–144.
2. Каревич О.В. Здійснення провадження по кримінальних проступках за новим КПК України / О.В. Каревич // Науковий вісник Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ : зб. наук. праць. – 2012. – Вип. № 4. – С. 525–532.
3. Про внесення змін до кримінального кодексу України щодо запровадження інституту кримінальних проступків : проект Закону, реєстр. № 10126 від 28.03.12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=10126&skl=7
4. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
5. Кримінальний процес: Україна, ФРН, Англія, Франція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://radnuk.info/pidrychnuku/protses/512-moldovan/11432-33-.html>

Бовкун Олег Петрович,
голова правління Дніпропетровської
обласної громадської організації
«Центр захисту прав людини
і розвитку особистості»;

Южека Роман Сергійович,
студент юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, зміни відповідних правових норм і механізмів – це один із найважливіших напрямів нашої держави. Україна на шляху до євроінтеграції вдосконалює національне законодавство. Чимало законів та нормативно-правових актів, присвячених саме правам людини, були прийняті та ратифіковані Верховною Радою України за останні роки розвитку нашої держави. Статус сучасних органів внутрішніх справ України значно змінився в силу численних реформ суспільно-політичного характеру, перш за все шляхом реформ та змін, які впливають на діяльність можновладців. Зміна міліції на Національну поліцію України (далі – поліція) викликає багато актуальних питань щодо дотримання та захисту прав і свобод людини і громадянина.